

Poelies en coqs in Zeeuws-Vlaanderen

‘EEN FAZANT VAN EIGEN GROND SMAAKTIEN KEER BETER DAN EEN KIP’

Als een dolle zigzagt Tobor door het suikerbietenveld bij het Zeeuws-Vlaamse dorpje Koewacht. Plots is het stil. ‘Tobor staat, Jarina! Ga jij erheen of zal ik het doen?’ ‘Ga jij maar’, roept Jarina terug. Vier seconden later dwarrelt een fazantenhaan naar beneden na een schot van Maarten. ‘Niets mooier dan op deze manier te oogsten op mijn eigen bietenveld!’

Tekst en foto's Douwe Anne Verbrugge

Jachtcombinatie 'Dierick': v.l.n.r. Maarten, Anton, Jarina en Lenno

De 36-jarige Maarten Heijne is parttime boer en voor het andere deel verkoper van agrarische machines. Hij is opgegroeid in Zeeuws-Vlaanderen en woont in het vestingstadje Hulst, waar de toren van de schitterende basiliek de hemel in priemt. Samen met Lenno Vermaas (40), Jarina Kisjes (44) en haar partner Anton Thoen (46) vormen zij sinds 1 april de jachtcombinatie 'Dierick'. Maarten: 'De familie aan moederskant heet Dierick, vandaar. En zij jagen hier al eeuwenlang. Ik sta in een lange traditie. En ja inderdaad, als jochie ging ik al mee met mijn ooms. Het jachtveld in. En hoewel wij het hele jaar door actief zijn, is de jacht in de laatste maanden van het jaar anders voor mij. Dit is het echte jagen, hè.'

Grote Münsterlanders

Verzamelpunt voor de vier jagers op de herfstige zaterdagochtend is de woning van Jarina en Anton in Hulst. Na de koffie stormt het kwartet naar buiten waar de 5-jarige Grote Münsterlanders Tobor en de 1-jarige Henzen uit hun hok mogen. Dat de honden perfect luisteren naar Jarina is niet vreemd. Zij is trainster van jachthonden. 'Maar ik ben ook decorateur', lacht de blondine. 'Ik schilder graag. Zag je binnen de portretten van de honden? Dat doe ik dus ook.' Als de jagers de auto instappen richting de akkervelden

rondom Zuiddorpe begint het lichtjes te spatten. Eenmaal aangekomen bij het kerkdorpje plenst het. Maar de jagers laten zich niet uit het veld slaan. Regenbroeken en coatingjassen gaan aan.

Pacht

Nog kort wordt er een praatje gemaakt met een boer die met zijn trekkertje een lading suikerbieten vervoert. 'Het contact met de boeren is belangrijk voor ons', legt Maarten uit. 'De afspraken die we met hen hebben om te mogen jagen, verschillen per boerenbedrijf. Bij de meeste boeren gaat het om vriendendiensten. Wij bestrijden de kraaien en duiven en zij ontvangen een haas of fazant van ons. Bij een aantal bedrijven betalen we pacht. Daar gelden eeuwenoude afspraken. Financieel gezien is het voor ons niet haalbaar om overal pacht te betalen.' Anton vult aan: 'Als een boer klaagt over overlast, zijn we er als de kippen bij om dat te verhelpen. Daar zijn we echt scherp op'. Maarten: 'Onlangs nog, toen ik met mijn mountainbike aan het crossen was, spotte ik een koppel kraaien. Even een foto van gemaakt en via de Whatsapp-groep verstuurd met de vraag wie er tijd had. Werkt perfect.'

Als een boer klaagt over overlast zijn we er als de kippen bij om dat te verhelpen

Poelies en coqs

In het akkerveld waar de nog bloeiende mosterdplanten als groenbemesting dienen, is het goed toeven voor de fazanten. De ervaren Tobor verricht zijn werk naar behoren. De eerste fazanten klapwieken omhoog. 'Poelie, poelie, poelie', schreeuwt Lenno. De jagers laten hun geweren weer zakken. 'Hennen noemen wij poelies. Daarop schieten we nooit. Hanen zijn coqs. Als je in alle vluigheid haan of hen roept, kan dat verwarring opleveren. Met poelies en coqs heb je dat niet.' Waar de naam poelie vandaan komt, weten de Zeeuwen niet. 'Het is volgens mij iets typisch voor hier in het oosten van Zeeuws-Vlaanderen', legt Jarina uit. 'Maar dat zouden Maarten en Anton beter moeten weten, zij zijn echte Zeeuws-Vlamingen.' Maarten en Anton kijken elkaar aan, en halen met een glimlach hun schouders op. Lenno lacht nog harder. 'Jullie moeten het niet aan mij vragen. Ik ben van oorsprong van de overkant, van Tholen.'

'Met 'de overkant' bedoelen ze hier de andere kant van de Westerschelde', vertelt Jarina. 'En dat schijnt nogal gevoelig te liggen, het gaat terug tot de Tachtigjarige Oorlog. Wie wel of niet de kant van de Spanjaarden koos.'

Doorweekte fluit

Jarina vertelt dat zij zich op haar gemak voelt binnen de mannenwereld, die de jacht van oudsher toch is. 'Maar het is voor mij eigenlijk helemaal geen issue. Ik voel mij jager. Met de vrouwengroep Diana voel ik weinig verbondenheid. Ik heb geen behoefte mij te profileren als vrouw. Ik wil een goede jager zijn en werken met jachthonden. Maar ehhh... ik moet even op Tobor letten, hij is iets op het spoor.' Een haan gaat de lucht in vlak voor de neus van Lenno die de trekker overhaalt. Mis. Maarten schiet ook, tegelijk met het tweede schot van Lenno. De haan valt. En dan begint een vriendendiscussie over wie 'm nu geraakt heeft. Anton treedt op als scheidsrechter. 'Die flodder van jou ging er minstens een meter onderdoor', plaagt hij Maarten. Terwijl de mannen in debat gaan, zoekt Jarina waar Tobor is gebleven nadat hij de fazantenhaan heeft teruggebracht. Ze fluit flink, maar geen geluid. 'Verdorie er zit water in dit ding. Tobooooorrr!!!' Een ree schiet boven de mosterdplanten uit. 'Kijk wat mooi man!' roept Anton uit, 'hier ga je toch voor naar buiten!'

Bizar dat er nog zoveel fazanten de lucht in gaan met dit weer

Of het nu plent van de regen of niet.' Tobor is op bevel van Jarina met rasse schreden teruggekeerd bij zijn bazin. En dat is nodig. Nog een haan gaat de lucht in en nu is er geen twijfel over de schutter. De fazant die Maarten naar beneden haalt, belandt midden in een bramengewas. Niemand kan erbij, totdat Tobor ten tonele verschijnt. Anton: 'Bizar dat er nog zoveel fazanten de lucht in gaan met dit beroerde weer. Meestal blijven ze dan in dekking. Tobor is echt goed bezig.'

Bolussen en duivenborst

Tijd voor koffie. De VW-bestelbus dient als jacht-onderkomen. De kop van de bus wordt in de wind geparkeerd, de achterklep gaat open. Niemand is niet doordrenkt als er wordt plaatsgenomen op de geïmproviseerde bankjes. De koffiebekers gaan snel van hand tot hand. Een scheutje rum tegen de kou? 'Mwaah, nu nog even niet', klinkt het. Als de Zeeuwse Bolussen tevoorschijn worden getoverd, wordt er enthousiaster gereageerd. En ja, deze lekkernijen tonen daadwerkelijk gelijkenis met... tja. Maar het gaat erin als zoete koek. Net als de plakjes gerookte duivenborst, die als tussendoortje worden genuttigd. 'In onze achtertuin bereid', meldt Jarina. Op de smartphone wordt nog even gegoogeld op het woord 'poele'. 'Ah, het komt van het Franse woord poule: fazantenhen.'

Maarten vertelt dat het aantal fazanten de laatste tien jaar fors is afgenomen. 'Vossen en kraaien vreten veel nesten leeg of pakken de jonkies. Maar ook de manier van

akkerbouwen is veranderd. Door schaalvergroting zijn er hier

immens grote velden. Al die kleine perceeltjes met hun eigen akkerranden en struwelen zijn er niet meer. En vroeger waren er meer singels. Ideaal voor fazanten. Maar als jagers gaan we verstandig om met de huidige stand, je rooft niet je eigen jachtveld leeg.'

Voor de voet

De regen op het dak van het VW-busje klettert steeds minder hard. Anton tuurt naar buiten. 'Ik zie zowaar de boel openbreken. Blijkt maar weer dat Zeeland niet voor niets bekend staat om de meeste zonne-uren, haha.' 'Tijd voor het bietenveld?' oppert Maarten. De parttime boer is 'de leider' van het kwartet. 'Hij kent het gebied op zijn duimpje', weet Lenno, 'en hij is de meest ervaren jager van ons.' Langs typische Zeeuwse wegen met lange rijen rechte populieren, voert de karavaan over blubberige landweggetjes. Om te eindigen bij het suikerbietenveld van Maarten. 'Ideaal veld voor onze Grote Münsterlanders', legt Anton uit. 'We gaan eerst voor de wind. Tobor zal ver voor ons uit rennen, om wind te halen en de geursporen op

Zonder hond maak je hier niets klaar

te vangen. Als we zo meteen aan het eind van het veld omkeren zal hij zigzaggend ons bijna letterlijk voor de voet lopen. Zonder hond maak je hier niets klaar, dan blijft het wild rustig verdekt liggen.'

Sterke verhalen

De heenweg door het bietenveld levert geen buit op. Wel een schouwspel van doorbrekende zonnestrallen en een aan de kimme opstijgende klucht patrijzen. 'Zeldzaam mooi', concludeert Anton. 'Snap je dat de jacht een *way of life* is voor ons?' Terwijl Maarten vertelt dat zijn bietenveld hem zo'n 75.000 kilo bieten en 12,5 ton oplevert, gaat Anton verder met zijn verhalen over de wonderde wereld van de natuur. 'Hé Lenno, moet je horen, gisteren was ik met een andere combinatie op ganzenjacht. Weet je wat er gebeurde? Met twee schoten, haalde ik drie ganzen uit de lucht!' 'Ojee, daar komen de sterke verhalen', merkt Jarina droogjes op. Voordat haar vriend kan reageren, attendeert Maarten de groep op de voorstaande Tobor. 'Zal ik erop afgaan?' vraagt Maarten terwijl hij al onderweg is naar de Münsterlander. De haan gaat omhoog. Maarten wacht, wacht, wacht... en haalt de trekker over. 'Een fazant van eigen grond. Echt, dit smaakt tien keer beter dan een kip', laat Maarten weten als de hond de haan heeft geapporteerd. 'Lekker pittig. Net als de Zeeuwen hier!'

Gespot

Een stilstaande fietser net buiten het bietenveld, aanschouwt het jachtgebeuren. 'Is dat diezelfde vent, die pas onze auto's en nummerborden stond te fotograferen?' vraagt Lenno aan zijn mede-jagers. De anderen twijfelen. Lenno vertelt dat de meeste Zeeuwen geen moeite hebben met de jacht. 'We leggen graag aan iedereen uit waarmee, en hoe verantwoord we bezig zijn. Maar er zijn ook mensen die je niet kunt overtuigen. Dat geeft niets, maar het wordt vervelend als zij je auto gaan spotten.' De fietser blijkt een bekende van de jagers. Met enthousiasme tipt hij de jagers waar er volgens hem nog veel meer fazanten zitten. Maarten vertrouwt hem toe dat zij er zo meteen een kijkje gaan nemen. 'Maar we gaan eerst een Zeeuws worstenbroodje eten onder de achterklep van onze jachthut.' 'Veel beter dan de Brabantse variant', glimlacht Anton. Als de stoeltjes net staan opgesteld, slaan de slagregens weer toe. 'Opschuiven!' laat Lenno weten. De auto in. Daar pruttelt de erwtensoeper op het campingbrandertje, wordt de jachtdag geëvalueerd en babbelen de jagers over bij wie de 'after-party' gehouden wordt. Op de vraag of niet meer Zeeuwse jagers zich kunnen aansluiten bij deze bijzondere jachtcombinatie, antwoordt het kwartet eensgezind: 'Nee, dat past niet in onze bus!' •